

REINA CRISPIJN

Het
medaillon
van
Chagall

ROMAN

Het medaillon van Chagall

Eerder verschenen van Reina Crispijn bij
Uitgeverij Zomer & Keuning:

Landsend-serie:

Dochter van de maan

Dochter van de sterren

Dochter van de zon

Trellingerland-serie:

Eilandliefde

Droomplek

Waar ben je?

De binnentuin

Reina Crispijn

*Het medaillon
van Chagall*

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

ISBN 9789020544176
ISBN e-book 9789020544183
NUR 340

© 2022 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbust 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Vormgeving binnenwerk Andries Mol, www.studio-mol.com

www.reinacrispijn.nl
www.zomerenkeuning.nl

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij Zomer & Keuning vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke wijze om te gaan met natuurlijke bronnen. Voor de papieren editie van deze roman is daarom gebruikgemaakt van papier waarbij zeker is dat de productie ervan niet heeft geleid tot bosvernietiging.

VOORWOORD

*Als je geen liefde hebt voor elkaar,
Vallen de dromen in duigen.
Dromen van vrede worden niet waar,
Kwaad valt niet om te buigen.*

Op de avond van 4 mei 2020 keek ik naar een documentaire waarin een vrouw – een overlevende van de Holocaust – aan de hand van verschillende foto's haar herinneringen ophaalde aan haar jeugd en aan haar onderduiktijd. Er werden foto's getoond van een jong en gelukkig gezin: een bijzonder knappe moeder, een vader met een vriendelijk, smal gezicht en twee jonge, blonde meisjes. De foto's ademden liefde, vrede, veiligheid en bovenal geluk uit.

Aan dit geluk kwam een bitter eind, want het kwaad deed zijn intree: het kwaad van discriminatie, van weggijken, van haat, van verraad en van volkomen vernietiging van leven. Dat kwaad is niet voorbehouden aan een bepaalde groep, of gebonden aan uiterlijk of sekse, het zit namelijk in meer of mindere mate in ieder mens. Wie heeft bijvoorbeeld nog nooit gediscrimineerd of iemand het ergste toegewenst? Alle narigheid begint helaas altijd met een idee dat uit kan groeien tot iets vreselijks.

Dit boek is beslist geen oorlogsboek, want het verhaal speelt zich af aan het begin van deze eeuw in 2010, maar bepaalde gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog vormen wel de basis.

Het laat ook zien dat het kwaad niet het laatste woord heeft. De remedie tegen haat en discriminatie is namelijk liefde. Dat wilde ik laten zien in deze feelgoodroman.

Loohorst

HOOFDSTUK 1

‘Neem na driehonderd meter de afslag aan uw rechterhand. Rijd honderdvijftig meter door en u hebt uw bestemming bereikt.’

Fleur Villerius volgde de aanwijzingen van de navigatie op en reed even later over een lange, met beuken omzoomde oprijlaan. Flarden verdorde bladeren wervelden over het pad dat uitkwam op een smalle, stenen brug over een slotgracht. Een hoog sierhek sloot de grote buitenplaats af van de omgeving. Fleur parkeerde haar auto op een kleine parkeerplaats aan de linkerkant van de brug. Bij het uitstappen sloeg een koude wind haar in het gezicht. Huiverend kroop ze weg in de hoge kraag van haar jas. Ze hield van het najaar, maar deze venijnige kou overviel haar een beetje na de toch wel warme septembermaand. Als dit de voorbode was van de naderende winter, dan stond hen nog heel wat te wachten. Niet dat dit vooruitzicht haar verontrustte. Ze was zo langzamerhand wel toe aan een echte winter met sneeuw en ijs en misschien wel een Elfstedentocht. De extreem warme zomers baarden haar juist zorgen.

Even bleef ze staan om het landgoed te bekijken. Dus dit was De Wagenborgh, het domicilie van mevrouw Fentener van Stoetwegen. Fleur had de uitnodiging een week geleden ontvangen voor een gesprek over een eventuele opdracht voor

een schilderij. De sierlijk handgeschreven brief had haar geïnterigeerd. Wie zat daarachter verborgen? Toen ze op onderzoek uitging, ontdekte ze dat ze te maken had met een freule. Was dat niet een ongehuwde, adellijke dame? Grappig, ze had nog nooit met een freule kennisgemaakt. Hoe moest je zo'n vrouw eigenlijk aanspreken?

'Gewoon met mevrouw,' had haar vader opgemerkt, toen ze hem de vraag voor de aanspreektitel voorlegde. 'Een freule is niet eens een adellijke titel. Dat freule-gedoe houdt helemaal niks in.'

Fleur had een afspraak gemaakt met een secretaresse. Ze liep over de slotbrug, deed het hek open en haastte zich over de halfronde binnenplaats naar een brede trap met een bordes dat de toegang vormde naar twee diep donkergroen gelakte dubbele deuren. Ze liet de koperen klopper met een doordringende tik op een deur vallen. Zoals altijd vroeg ze zich af of het geluid van een klopper in het hele huis te horen was. Klaarblijkelijk wel, want even later werd een deur geopend door een, naar ze aannam, echte butler. De man was gekleed in een zwart pak en leek sprekend op Mr. Carson, de gezaghebbende en gewichtige butler uit de Engelse dramaserie *Downton Abbey* die ze gevolgd had in Engeland.

'Wilt u mij volgen?' vroeg hij met een diepe, sonore basstem toen Fleur had verteld wie ze was. Zelfs zijn stem had dezelfde intonatie als die van de beroemde butler. De man draaide zich om en liep met afgemeten, langzame passen voor haar uit door een brede en hoge gang. Hun voetstappen werden gedempt door de donkerrode loper over de marmeren vloer. Aan de muren hingen grote schilderijen in gouden lijsten van tamelijk hooghartig kijkende, deftige mannen en vrouwen, die gekleed waren in avond- en galakleding of in militair kostuum. De meeste schilderijen waren van middelmatige kwaliteit, zag Fleur in

de gauwigheid, maar er hingen ook een paar topstukken tussen. Vooral één sprong ertussenuit. Graag had ze het schilderij van dichtbij bekeken, maar dat liet de tijd niet meer toe. Snel keek ze op haar horloge. Het was bijna twee uur, de tijd die ze afgesproken had met haar opdrachtgeefster. Ze liepen een brede trap op en draaiden rechts een gang in. Halverwege opende de man een donkere rijk paneeldeur en met een uitnodigend gebaar van zijn arm zei hij: ‘U kunt hier wachten. De freule komt zo bij u. Zal ik uw jas even aannemen?’ Fleur trok haar jas uit en gaf hem aan de man die met een korte buiging het vertrek verliet.

Nieuwsgierig keek ze om zich heen. De grote kamer was bijzonder voornaam en stijlvol ingericht met antiek meubilair, maar het was er ook kil ondanks het kleine vuur dat in de open haard brandde. Haar blik viel op een hoge kabinetkast van glanzend notenhout met glazen deuren en laden die versierd waren met sierlijk bewerkt koperbeslag. In de kast bevond zich een grote porseleinverzameling van wandborden, beeldjes, schalen, eieren in sierlijke houders, kopjes, hoge kandelaars en andere snuisterijen. Vooral de prachtige beschilderde eieren waren van een indrukwekkende schoonheid. Ze stonden apart bij elkaar op een plank. Plotseling hield ze haar adem in. Haar blik werd getrokken naar een ei op een standaard dat eerder leek op een kostbaar juweel. Het turkoois geëmailleerde ei was gevat in een netwerk van opgelegde smalle, gouden bandjes en versierd met kleurige ornamentjes. Het was duidelijk dat het ei uit twee delen bestond. Het juweel leek sprekend op een kostbaar Fabergé-ei waar tegenwoordig miljoenen voor neer werden geteld. Fleur kon zich niet voorstellen dat dit ei een origineel exemplaar was, want dan zou het absoluut in de kluis van het huis hebben gelegen. Zeker weten dat dit een imitatie was, maar dan wel een heel goede. Fabergé-eieren... Fleur had ze altijd zo

mysterieus en vooral romantisch gevonden door het verhaal dat erbij hoorde en dat altijd als een film in haar gedachten voorbijtrok als ze een foto van zo'n kostbaar kunstwerk zag. Het ging over de Deense prinses Dagmar, die, of ze nu wilde of niet, uitgehuwelijkt werd aan de Russische tsaar Alexander. Het gebeurde wel vaker dat leden van koningshuizen met elkaar trouwden om de band tussen beide landen te versterken. De prinses veranderde niet alleen van titel maar ook van naam. Voortaan ging ze als tsarina Maria Flodorovna door het leven. Maria ging bijna dood van heimwee naar haar geboorteland Denemarken. Dat kon Fleur zich wel voorstellen. Als zij aan Rusland dacht, zag ze altijd uitgestrekte sneeuwvlaktes waar gure, bitterkoude stormwinden van de noordpool overheen joegen. Dat was in werkelijkheid natuurlijk niet zo, maar dat idee was ontstaan toen ze tijdens een logeerpartij bij haar grootmoeder oma Froukje ziek werd en op de bank in de woonkamer naar de favoriete film *Anna Karenina* mocht kijken. Grootvader Otto had hiervoor speciaal de filmprojector van zolder gehaald.

'Hier lieverd, houd je zakdoek maar klaar,' had haar grootmoeder gezegd bij het begin van de film. Fleur had hem niet nodig gehad, integendeel, de zwart-witfilm had haar totaal niet geboeid. Wat een stom verhaal, had ze gedacht. Vooral het einde van de film was haar verstand te boven gegaan: welke vrouw gaat er nu in vredesnaam zelfmoord plegen vanwege een onbetrouwbare rokkenjager? Haar grootmoeder kon echter nog steeds snotteren om het tragische eind van het verhaal. Fleur had het helemaal bizar gevonden. Wel waren de beelden van de besneeuwde landschappen met de dichtgevroren rivieren haar bijgebleven en natuurlijk de overweldigende rijkdom, die tijdens de enorme feesten in de grote paleizen tentoongesteld werd. Fleur kon zich later heel goed indenken dat die eenvoudige Deense prinses zich daar aan dat Russische hof niet bepaald

thuis voelde en dat ze zich waarschijnlijk, als ze natuurlijk alleen in haar kamer zat, soms de ogen uit haar hoofd hilde. Overigens was Maria wel gelukkig getrouwd, want de tsaar, die kennelijk dol op zijn vrouw was, probeerde haar op te vrolijken. Met Pasen gaf hij haar een kostbaar, gouden kunstwerk bezet met juwelen in de vorm van een ei, gemaakt door de Franse juwelier Peter Fabergé. Het ei was hol vanbinnen en bestond uit twee delen die geopend konden worden, waarin ook weer iets kostbaars zat. Het werd een traditie. Elk jaar kreeg de tsarina met Pasen zo'n waardevol en prachtig ei cadeau. Dan kon je toch wel van liefde spreken, vond Fleur.

Ze draaide zich om en liep toen naar een van de vier hoge ramen met diepe vensterbanken dat uitkeek over een kunstig aangelegd park van perkjes, omgeven door buxushaagjes die een sierlijk patroon vormden. Tussen de groene eilandjes lagen keurig aangeharkte grindpaden. Vast heel knap, maar Fleur hield niet van zulke tuinen. Ze herinnerde zich nog heel goed haar bezoek aan de tuinen van Het Loo die op dezelfde manier waren aangelegd als dit park. Nog kon ze zich de teleurstelling voor de geest halen bij het zien van het vlakke park waar geen schaduwrijk plekje was te vinden als beschutting tegen het felle zonlicht van de hete zomerzon. Waren dit nu de koninklijke tuinen, had ze zich afgevraagd. Daar hoorde toch een overvloed van prachtige bloemen in te staan met bomen en struiken en schaduwrijke lanen? Even werd ze weer overvallen door hetzelfde, teleurstellende gevoel. Achter het park lagen akkers en velden die waarschijnlijk ook bij het landgoed hoorden. Heel in de verte staken donkere bossen af tegen een golvende heuvellijn. Fleur draaide zich om.

In de tegenoverliggende muur bevond zich de open haard waarin het kleine vuur bijna gedoofd was. Boven de zwartgranieten schouw hing een schilderij van een man in militaire uit-

rusting, compleet met gouden epauletten op de schouders, een brede sjerp over de machtige buik, insignes en medailles op de borst en een steek onder zijn arm. Met trotse blik keek de indrukwekkende militair de toeschouwer onverschrokken aan. Waarschijnlijk was deze man de grondlegger van dit familiedomein, dacht Fleur.

Haar opdrachtgeefster liet op zich wachten. Geërgerd keek Fleur op haar horloge. Ze hadden toch een afspraak gemaakt voor twee uur? Intussen was het een kwartier later en was ze echt wel uitgekeken op het interieur en de landelijke omgeving. Als ze ergens een hekel aan had, dan was het iemand die te laat is bij een afspraak. Als iemand je liet wachten, leek het alsof je het niet waard was om op tijd te komen. Alsof die ander ver boven jou verheven was. Dat voelde bijzonder achteloos aan. Fleur zat niet te wachten op een onbeleefde opdrachtgeefster. Daarbij was het ook nog eens onaangenaam koud in het grote vertrek. Hadden ze hier nog nooit van centrale verwarming gehoord? Rillend trok ze haar jasje dicht om zich heen. Ze vroeg zich juist af of het niet beter was om te vertrekken, toen de deur geopend werd en een oude, fragiele dame, moeizaam lopend met een stok, de kamer binnenkwam. De vrouw knikte kort als groet en nam toen plaats in een roodfluwelen oorfauteuil. 'Mijn naam is freule Catharine Fentener van Stoetwegen,' stelde ze zich voor.

'Ik ben Fleur Villerius,' zei Fleur.

Er viel een stilte waarin Catharine de jonge vrouw tegenover haar met taxerende blik in zich opnam. Ze zag een slanke, bijna meisjesachtige vrouw met een iets gebruint gezicht, de lange, lichtblonde haren bijeengehouden in een paardenstaart. Een haarstreng was er omheen gedraaid, waardoor het leek alsof het haar in een knoop was gedraaid. Donkerblauwe ogen keken haar kalm en bijna onaangedaan aan. Vreemd. Kunstenaars waren toch gevoelsmensen die altijd hun emoties uitbundig de

vrije loop lieten en dat toonden in hun gezichtsuitdrukkingen, meende Catherine. Ach, de uitzondering bevestigde hier zeker de regel. Eigenlijk was ze er wel blij mee. Ze hield niet van onbeheerste mensen, net zomin als ze van die afschuwelijke emotie-televisie hield. Dus dit meisje was de schilderes, die zoveel opzien had gebaard met haar werk, en over wie zo lovend was gesproken door haar vriendinnen die een schilderijtentoonstelling van haar hadden bezocht. Speciaal over de schilderijen van demente mensen en jongvolwassenen raakten ze niet uitgesproken. Toen was bij haar het idee ontstaan om deze vrouw haar portret te laten schilderen. Al heel lang was dit een diep gekoesterde wens, die nu eindelijk verwezenlijkt kon worden. Het enige nadeel was dat deze Fleur Villerius zich goed liet betalen, maar daar viel een mouw aan te passen. Gelukkig dat dit meisje nog zo jong was. Zeker weten dat de onderhandelingen straks gladjes zouden verlopen. Ze zag er zelfs een beetje naar uit. Door jarenlange training in het onderhandelen met architecten, aannemers en bouwbedrijven had ze geleerd om heel makkelijk op mensen te kunnen inpraten. Dit jonge ding was eigenlijk geen partij voor haar. Ach, ze zou niet helemaal het onderste uit de kan halen. Ze wist nu al hoe de procedure zou verlopen. Om te beginnen zou ze enige twijfel tonen of ze wel de juiste kunstenaar had gevonden. Twijfel bracht iemand snel uit zijn evenwicht en maakte vooral onzeker. Daarna liet ze merken dat ze niet helemaal van steen was en zou ze een voorstel doen. Vervolgens zouden ze al snel tot een overeenkomst komen.

Fleur bekeek op haar beurt met een professionele, bijna analytische blik het gezicht tegenover zich. Deze vrouw moest vroeger ontegenzeggelijk een schoonheid zijn geweest: de fijne beenderstructuur van het gezicht, de mooi gevormde mond en de bijna rimpelloze, egale huid. Alleen de neus was iets te spits. Het was echter geen aardig gezicht. Daarvoor keek deze vrouw

te afstandelijk, liever gezegd te arrogant uit haar ogen. Onwillekeurig moest ze aan haar grootmoeder denken die waarschijnlijk van dezelfde leeftijd was, maar háár gezicht was zoveel toegankelijker en aardiger dan dat van deze vrouw.

‘Bent u niet wat jong?’ verbrak de vrouw de stilte. ‘Ik had een oudere vrouw verwacht.’

Fleur haalde vragend haar wenkbrauwen op.

‘Een vriendin raadde mij u aan. Ze had uw werk gezien waarmee u prestigieuze prijzen had gewonnen.’

‘Die prijzen konden alleen maar gewonnen zijn door een ouder iemand?’ informeerde Fleur.

‘Ja, dat dacht ik wel. Iemand met veel levenservaring.’

Wat een onzin, dacht Fleur. Alsof levenservaring nodig was om mensen te schilderen. Psychologisch inzicht was voor haar werk veel noodzakelijker en gelukkig bezat ze dat wel. Ze glimlachte. ‘Kent u Judith Leyster?’

‘Nee, moet ik die kennen? Is dat soms een collega van u?’

‘Judith Leyster was een schilderes uit de zeventiende eeuw,’ begon Fleur op een beetje belerende toon. ‘Ze was een tijdgenoot van Frans Hals en schilderde onder andere portretten. Ze was zo talentvol dat ze als enige vrouw lid mocht worden van het gilde van kunstschilders. Een van haar portretten hangt in de National Gallery of Art in Washington. Ze was pas drieëntwintig toen ze dat schilderde.’

‘En u denkt dat u net zo talentvol bent als deze collega?’ informeerde de vrouw met een lachje.

‘Dat laat ik graag aan anderen over om te bepalen.’ Fleur haalde onverschillig haar schouders op. Wat een onaardige reactie.

‘Laten we ons nu maar bepalen tot de eventuele opdracht voor het schilderen van mijn staatsieportret, want zo mag ik dat schilderij toch wel noemen, omdat het tussen de schilderijen

van mijn voorgeslacht komt te hangen.’ De vrouw zweeg. Een zachte, haast dromerige trek verscheen op haar gezicht. Gefascineerd keek Fleur haar aan. Waar dacht deze vrouw nu aan?

‘Het is natuurlijk heel wat anders dan het schilderen van demente mensen of jongvolwassenen waar jij jouw prijzen mee hebt gewonnen. Je krijgt vanzelfsprekend – ik mag je toch wel tutoyeren? – met heel andere mensen te maken, tenminste als alles doorgaat,’ ging de vrouw verder. De dromerige gelaatsuitdrukking had weer plaatsgemaakt voor het koele masker.

‘Andere mensen?’ Fleur keek de vrouw verbaasd aan. Ging het soms over haar kennissen? En wat bedoelde die vrouw met ‘anders’ schilderen? Had ze nog niet door dat ze in de eenentwintigste eeuw leefden? Dat al die humbug over rangen en standen totaal niet meer van deze tijd was?

‘Ja, want als dit schilderij helemaal gelukt en naar mijn zin is, zal er natuurlijk over gepraat worden. Dan zal ook jouw naam worden besproken, wat natuurlijk geweldige reclame is. Ongewijfeld zullen dan meer mensen – mijn vrienden en kennissen – zich willen laten schilderen door jou. Ik vind dan ook...’ Even leek de vrouw te aarzelen, maar daarna ging ze vastbesloten verder ‘... dat het dan alleszins redelijk is als jij de prijs voor jouw werk aanpast. Daarbij heb ik ook nog bepaalde wensen waaraan je dient te voldoen.’

Met stijgende verbazing luisterde Fleur toe. Als ze het niet dacht: de reclamesmoes kwam weer voorbij. Onbewogen keek ze de vrouw aan, maar innerlijk voelde ze een driftvlammetje opflakkeren. Heel rustig stond ze op.

‘Wat gaat u doen?’ vroeg de vrouw wat verbaasd. Van de schrik sprak ze Fleur weer met ‘u’ aan.

‘Mevrouw Fentener, om te beginnen, we hadden een afspraak om twee uur. Na een tocht van toch wel een uur laat u me een kwartier wachten zonder daar later excuses voor te maken.

U gebruikt een raar reclameargument om minder te betalen, maar het punt is: u zorgt helemaal niet voor de reclame. Mijn werk prijst zichzelf aan. Als iemand het schilderij mooi vindt, hoeft hij alleen maar rechtsonder te kijken, waar mijn handtekening staat. Mag ik u misschien vragen: als iemand een huis laat ontwerpen door een architect en het resultaat is prachtig, denkt u dan werkelijk dat de opdrachtgever zegt: “Zeg, dat huis is zo mooi, ik betaal jou minder, want door dit huis krijg jij reclame.” Ik dacht het niet. Ik bepaal de prijs en ik doe er niets vanaf. Trouwens, het lijkt me veel beter dat u zich door een andere kunstenaar laat schilderen. Het klikt niet tussen ons.’

Plotselinge verwarring verscheen op het gezicht van de vrouw. Dit had ze niet verwacht. Ze had zich helemaal vergist in deze jonge vrouw die zich totaal niet liet intimideren door haar houding en haar opmerkingen. Ze had haar hand overspeeld.

Fleur maakte aanstalten om weg te lopen.

‘Niet weggaan. Blijft u alstublieft. Ik bedoelde dat niet zo. Ik heb het helemaal verkeerd aangepakt. En natuurlijk had ik eerst mijn excuses moeten maken, daar had u gelijk in, maar... Toe... ik... ik zal u uitleggen... Ik... Gaat u nou toch zitten,’ drong de vrouw aan.

Fleur weifelde. Nou ja, luisteren kon geen kwaad... maar ze bleef bij haar standpunt. Ze liep terug naar de stoel en ging zitten.

‘Dit hier...’ De vrouw maakte een weids gebaar met haar arm. ‘... weet u wat het kost om dit allemaal te onderhouden? Het is mijn taak om het huis, de bijgebouwen en de tuinen voor het nageslacht te bewaren. Daar is enorm veel geld voor nodig. Daarom dacht ik...’ Ze zweeg en haalde even haar schouders op.

Fleur keek haar nog steeds met een emotioneel gezicht aan. Ze was benieuwd naar de rest van de zin.

‘Daarom dacht ik dat ik misschien wel met u kon onderhan-

delen over de prijs en gebruikte dat argument van de reclame,' maakte de vrouw haar zin af.

Fleur was niet onder de indruk. Ze was nog steeds niet van plan om iets van de prijs af te doen. Voor een fooi werken was er niet bij.

'Ik kan u niet overhalen tot een iets lager bedrag?' begon de vrouw. 'Het leven is tegenwoordig zo duur en...'

'Mevrouw Fentener,' onderbrak Fleur haar. 'Als ik het goed begrijp, hebt u geen geld om een schilderij van u te laten maken. Uw gebrek aan geld is niet mijn zorg. Misschien kunt u iets van die mooie porseleinverzameling verkopen.'

'Iets van mijn porseleinverzameling verkopen?' Afschuw klonk door in de stem.

Fleur stond op. 'Dan zult u toch op zoek moeten gaan naar een andere kunstschilder.' Ze knikte en liep naar de deur.

'Wacht nou toch, ik heb het niet zo bedoeld, maar dat schilderij is zo ontzettend belangrijk voor mij. Ik hoor er toch ook tussen te hangen?' Er klonk een zekere wanhoop door in de stem.

Fleur stond stil en draaide zich om. Wat was hier aan de hand? Wat bedoelde die vrouw?

'Ik ben de laatste van het geslacht Fentener van Stoetwegen. Ik ben niet getrouwd en heb dus geen kinderen, alleen maar twee achterneven van mijn moeders kant die later alles erven. Mijn erfgenamen hebben me beloofd dat ze het landgoed zouden laten zoals het is en in perfecte staat zouden houden. Daar horen de schilderijen ook bij. Ik mag dan wel niet getrouwd zijn, maar ik hoor er wel bij. Daarom wil ik een schilderij van mij laten maken.'

Dat was dus het probleem. Deze vrouw had zich waarschijnlijk altijd een beetje achtergesteld gevoeld bij de rest van de familie en wilde op deze manier bewijzen dat zij er ook bij hoorde.

Fleur aarzelde.

‘Doet u het nu maar,’ drong de vrouw aan. ‘Ik heb vertrouwen in u.’

‘Ik doe niets van de prijs af.’ Fleur bleef onvermurwbaar.

‘Oké,’ gaf de vrouw na een korte aarzeling toe.

‘Voordat ik de opdracht aanneem, wil ik wel weten wat u bedoelde met die wensen waaraan ik moest voldoen,’ merkte Fleur op.

De vrouw stond op. ‘Gaat u maar even mee naar beneden. Als u de schilderijen bekijkt, ontdekt u vanzelf wat ik bedoel.’

Ze pakte haar stok en liep langzaam naar de deur. Eigenlijk leek het meer op strompelen, vond Fleur. Ze werd overvallen door medelijden. Vreselijk om alleen in zo’n groot huis te moeten wonen en dan ook nog zo moeilijk bewegen dat je afhankelijk bent van de hulp van anderen. Nou ja, ze deed het zichzelf aan, ging Fleur dadelijk tegen zichzelf in. Deze freule kon ook dit landgoed verkopen en van het geld haar laatste jaren comfortabel slijten in een prachtig, niet al te groot huis.

De tocht naar beneden nam behoorlijk wat tijd in beslag. Fleur had hulp aangeboden bij het afdalen, maar dat had de vrouw beslist afgeslagen.

‘Neemt u vooral de tijd,’ adviseerde ze toen ze in de lange gang aangekomen waren. Zelf nam ze plaats op een antieke, Engelse halbank van donker hout.

Langzaam liep Fleur langs de schilderijen. De met bladgoud bedekte lijsten glansden zacht in het zonlicht dat door de hoge ramen boven de deuren de gang in viel. Het schilderij dat bij binnenkomst onmiddellijk haar aandacht had getrokken, bleek gesigineerd te zijn door Jozef Israëls. Het stelde een rijk geklede vrouw voor met een kleine, gouden haarband om haar hoofd, die peinzend uit een raam keek. Dit was dan ook het topstuk van de collectie.

Alle schilderijen hadden inderdaad iets met elkaar gemeen, in elk kunstwerk waren ramen te zien. Dus dit was waarschijnlijk de wens van de freule: als Fleur de opdracht aannam, moest er een raam in het schilderij voorkomen. Ze liep langs de overige schilderijen en bekeek ze aandachtig. Intussen stond ze in tweestrijd: zou ze de opdracht aannemen? Deze freule was be-
slust van het type lastpost en daar had ze geen zin in. Aan de andere kant betekende het wel weer dat er een nieuwe klantenkring werd aangeboord en dat was toch ook niet een te versma-
den detail.

Ze liep naar de vrouw die haar verwachtingsvol, bijna gespannen aankeek.

‘Ik doe het, maar ik wil nog wel diverse werkdetails met u doornemen. Ook is het mijn gewoonte om met een opdrachtgever een contract af te sluiten om zo teleurstelling te voorkomen. Voor beide partijen staan hierin de rechten en plichten beschreven.’

‘En mijn wens?’ vroeg de oudere vrouw.

‘U bedoelt zeker dat het raam ook in uw schilderij moet komen?’ Fleur keek haar vragend aan.

De freule knikte.

‘Dat lijkt me geen onoverkomelijk bezwaar,’ merkte Fleur op.

‘Dan lijkt het me nu wel tijd voor thee en kunnen we gelijk praten over uw werkwijze en eventuele andere dingen. Vindt u het heel erg om thee te drinken in de keuken? Anders moet ik weer die vreselijke trap op klimmen en daar zie ik tegen op.’

‘Dat maakt me helemaal niets uit,’ antwoordde Fleur. In die keuken was het allicht warmer dan die zaal boven met dat armzalige vuurtje in die grote open haard.

Het was inderdaad heerlijk warm in de keuken. Een theeblad stond klaar op een grote, lange tafel met ernaast een kleine stapel gebakshoteltjes en een schaal vol aanlokkelijk uitziende taartjes. Een meevaller, vond Fleur. Dit had ze niet verwacht.

Het werd een aardige bijeenkomst waarin de freule vertelde wat ze precies verwachtte van het schilderij en Fleur uit de doeken deed hoe zij werkte. Er waren niet zoveel zittingssessies nodig, hooguit drie. Fleur zou uitgebreid foto's van de freule nemen. Van tevoren wilde ze ook weten welke kleren de vrouw wilde dragen met de eventuele juwelen die daarbij hoorden.

'Ik zal het contract laten opmaken,' zei Fleur aan het eind van het gesprek. 'Het duurt nog wel even voordat ik kan beginnen met de opdracht, maar zo gauw het kan, laat ik het u weten.'

De schemering was al ingevallen toen Fleur afscheid nam. De lange toegangslaan werd schaars verlicht. De wind, die uitgegroeid was tot een bijna stormachtig waaien, joeg stoeten bladeren van de bomen. Fleur rilde even. In de zon leek deze laan mooi, maar in het halfduister was het een naargeestige plek die heel geschikt was voor een plaats in een detective als *Midsomer Murders*. Ze was blij dat ze in Loohorst woonde, een gezellig dorp met een brink omringd door oude bomen en aan de zijkant een oude kerk met een plumpe toren.

De bezoeken die later volgden, bleken tot Fleurs verrassing naar tevredenheid te verlopen. Er ontstond een soort vertrouwensband tussen haar en de oude vrouw. Ze kwam zelfs tot de ontdekking dat ze iets van elkaar weghadden. Net als de freule hield Fleur ook niet van emotionele uitbarstingen die tegenwoordig meer regel dan uitzondering waren in allerlei tv-programma's. En dat sommige mensen die hieraan meededen uit alle macht probeerden tranen uit hun ogen te persen, vond ze helemaal gênant.

Fleur had de freule geadviseerd bij het uitkiezen van de kleding. Haar keuze viel op een stijlvolle, grijze avondjurk met een diepe split in de rok waardoor een smalle reep van glanzend rode satijnvoering zichtbaar werd. De kleur was exact hetzelfde

de als de hoge oorfauteuil van rode velours, wat voor een geraffineerd effect zorgde. De juwelen bestonden uit een dubbele streng parels met bijpassende oorknopjes plus een hoofdband en armband allebei van zilver. Het resultaat was sober, stijlvol en tegelijk heel chic.

Mevrouw Fentener had eerst bezwaren geuit. Werd het geheel niet wat erg simpel en waarom had Fleur niet voor gouden sieraden gekozen? Dat stond toch veel rijker?

‘Geloof me nu maar, ik weet wat ik doe,’ had Fleur de vrouw gerustgesteld.

Tijdens de schildersessies vertelde de freule het een en ander over het verleden: over de feesten die gehouden werden, over de voorname gasten die op bezoek kwamen en de jachtpartijen die gehouden werden. Er klonk een ondertoon van weemoed door in haar verhalen.

Fleur vertelde ook het een en ander over háár leven: over de moeite die het in het begin gekost had om aan de bak te komen en de juiste klantenkring op te bouwen. Over de teleurstellingen en natuurlijk ook over het succes dat haar zomaar in de schoot was gevallen.

‘Niet zomaar, je hebt er toch hard voor gewerkt,’ vond de vrouw.

Fleur was het er niet mee eens. Soms had je ook domweg geluk nodig.